

**Discursul lui Kropotkin (din ziua de 21
octombrie, ținut în Memorial Hall din
Londra)**

Articol din Revista Ideei, nr. 88

Piotr Kropotkin

Executarea lui Ferrer a provocat în Europa și în America o revoltă și o indignare obștească.

Până și la Sankt Petersburg, cu toate baionetele lui Nicolae al II-lea, au avut loc mitinguri înflăcărâte în cercurile universitare. Se înțelege, starea de asediu a împiedicat ținerea unor asemenea meetinguri în restul Rusiei, unde domnește cea mai mare teroare.

Presa conservatoare din Londra mărturisește spaima ce a cuprins clasele avute, când zicea, ca *Morning Post* și *Daily Telegraph*, că numai „elementele răzvrătitoare și hoții” au înscenat aceste mitinguri, punând între hoți pe inșii cei mai înaintați în ideile culturale – numai elementele astea, cărora perversitatea sentimentală le-a dat un sprijin cumplit de mare. Din fericire perversitatea aceasta este aceea care a împiedicat desfășurarea pompei lui Nicolae al II-lea și a călăilor lui pe străzile Londrei.

Argumentele presei conservatoare sunt însă de două feluri. Că Anglia n-are dreptul să se amestece în afacerile interne ale Spaniei. Da, dar când este de ocupat Ciprul, Egiptul ori Pretoria, atunci intervine. Cu toate că străin, protestez împotriva unei asemenea concepții a nației britanice. Și oare nu s-a amestecat în Belgia, Italia, Austria, Franța, când cu afacerea Dreyfus? În Turcia, chiar Spania, acum opt ani, când doi medici englezi au examinat o altă victimă a inchiziției de la Montjuich, când agitația din Anglia, Germania, Franța a făcut ca 16 condamnați în Spania la muncă silnică, pe temeiul mărturisirilor făcute sub torturi, să fie eliberați? Și oare serbările oficiale date aceluia sperjur de Nicolae al II-lea, n-au fost o amestecare în luptele interne ale Rusiei? Rezultatul acestei măguliri aduse lui Nicolae este că se rupe o provincie din Finlanda, a cărei integritate Nicolae a jurat s-o păstreze.

Al doilea argument este că „Ferrer era un revoluționar nesățios de sânge, un ateist gata a distruge tot în Spania.”

Dacă v-aș arăta ce a făcut guvernul spaniol în cei din urmă doisprezece ani în Barcelona, centrul cel mai inteligent al Spaniei, pentru dezvoltarea clasei muncitorești, n-ați mai putea de necaz că revolta din Barcelona n-a spulberat încă asemenea nerușinat guvern.

În 1896 a torturat anarhiștii; a pus bombe, prin Azefii săi, în cartierele muncitorești, omorând copii și femei... Vezi procesul lui Rull.

Acum acest infam guvern pornește un război în folosul câtorva capitaliști, război care costă sumedenii de milioane și mii de vieți omenesti. Iată pricina revoltei din Barcelona.

Presa conservatoare acuză pe Ferrer de a fi luat parte la revolta aceasta, lucru pe care Ferrer îl neagă, ceea ce și trebuie să credem. Dacă Ferrer și alți intelectuali ar fi luat într-adevăr parte la revolta aceasta, poate ardeau mai puține mănăstiri, dar cădea bastilia clericală de Montjuich, fără a se pierde 130 de oameni din popor, omorâți de trupele lui Alfons.

Adevărul este că popii jurară moartea lui Ferrer, fiindcă era sufletul mării mișcări educatoare din Spania. Creșterea și înclinațiile acestuia îl duceau la opera educatoare, nu la revoltă.

Ca dovadă, voi cita din cărțile sale, la care Elisée Reclus, un om al cărui caracter și a cărui știință se respectă de Europa întreagă, a scris mai multe prefețe. Voi cita următoarele, din analiza făcută cărții lui Malbert, *Știință și Religie*, și cărții marelui cercetător al istoriei religiilor, Burnouf.

Originea orientală budistă a creștinismului, cum și relațiile acestuia cu adorarea Soarelui și a fiului acestuia, Agni, Focul, sunt expuse în cârticica lui Ferrer în chip foarte popular.

Și această carte sfârșește cu ce? Cu apologia anarhismului, ori a tolstoismului? Nu. Cu apologia protestantismului, pe care eu unul o găsesc prea entuziastă.

„Caldul apel al celor doi apostoli, Luther și Calvin, scrie Ferrer, a produs o adevărată explozie de conștiință la arieni. Reforma a căutat să reconstituie creștinismul primitiv, curățându-l de elementele străine care l-au desfigurat. Cu protestantismul a dispărut ierarhia preoțească... cum și toată adorarea fetișurilor.”

Despre etica protestantismului, Ferrer scrie: „Este o culegere de principii, lăsate nouă de filozofii cei vechi, principii întărite prin observarea adâncă a omului, prin observarea nevoilor, menirii, datorțiilor, organizării lui speciale, în locul cărora știința modernă, încurcată cum e cu antagonismul de interese, care presupune existența unor uzurpatori privilegiați și a unor dezmoșteniți împinși la muncă, exploatare și mizerie, n-a fost în stare să alcătuiască o etică superioară, care ar putea să dea satisfacție atât simțului egoist, cât și celui altruist, pe îndoita temelie a igienei sociale a Solidarității.”

După ce arată, în scurt, ce a făcut protestantismul pentru dezvoltarea omenirii, aruncându-și privirea asupra veacurilor viitoare, Ferrer zice: „Și protestantismul va trece, ca și celelalte religii. Când mulțimea va fi mai bine inițiată în adevărurile științei, nevoia unui ajutor de la puterile de sus va fi simțită mult mai puțin. Nevoia de religie va dispărea în ziua când oamenii vor fi destul de cuminți ca să se cârmuiască de sine și să întronizeze concordia socială.”

Ferrer își încheie cartea astfel: „Această splendidă evoluție a inteligenței omenești, la început plină de misticism, sub vălul religiei, a propășit împotriva religiei și împotriva opunerii ei. Știința tinde acum să dobândească autoritatea supremă; Știința și Adevărul, a cărui expresie și dezvăluire sau revelație este. Științei îi va aparține pe viitor puterea conducătoare a lumii: în locul divinității, binefăcătorul națiilor și mântuitorul omenirii va fi Știința.”

Iată cele din urmă cuvinte ale importante cărți *Originea creștinismului*, publicată la 1906, la Barcelona, a cărei publicare Ferrer a plătit-o cu viața, sub gloanțele a patru soldați, în închisoarea din Montjuich.

Ferrer acum e mort. De datoria noastră e de a relua acum opera lui, de-a o continua, de-a o răspândi, de-a coborî toate fetișurile, toți zeii care țin omenirea sub jugul Statului, sub jugul capitalismului, sub jugul superstiției.

Biblioteca Anarhistă

Piotr Kropotkin
Discursul lui Kropotkin (din ziua de 21 octombrie, ținut în Memorial Hall din Londra)
Articol din Revista Ideei, nr. 88
1909

Preluat la 20.12.2022 de la <https://pagini-libere.ro/>

ro.theanarchistlibrary.org